

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Ivre Ac Potestate Romanorum Pontificum,
Imperatorum, Regum ac Episcoporum**

Alvarez Guerrero, Alfonso

Coloniae Agrippinae, 1586

VD16 A 2069

De reuocatione belli. cap. xliiii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63477)

festo; multo autem magis est obseruanda salus Reipublicæ, per quam impediuntur occasiones plurimorum, & innumera mala temporalia, & spiritualia, quam salus corporis vnius hominis. † Et ideo pro tuitione Reipublicæ fidelium licitum est iusta bella exercere in diebus festiuis; si tamen hoc necessitas exposcat: hoc enim esset tentare Deum, si quis imminente tali necessitate à bello desisteret. Sed necessitate cessante non est licitum bellare in diebus festiuis propter rationes inductas. Et Hostien. & Ioan. Andr. in c. j. de tregua, & pace dicunt: Die Iouis non est bellandum propter ascensionem Domini in cælum; neque die Veneris propter reuerentiam passionis; neque die Sabbati, quia in eo die discipuli latuerunt propter mortuum Iudæorum, & corpus Christi latuit in sepulchro; neque Dominica propter honorem resurrectionis: quod limitatur per ea, quæ superius dixi, nisi causa necessitatis superueniente, & est tex. in c. si nulla, xxij. q. viij. vbi dicitur: Si nulla vrget necessitas, non solum Quadragesimali tempore, sed etiam omni tempore est à præliis abstinendum; † sed necessitate instante etiam in Quadragesimalibus diebus bellum inire licet: quia necessitas Legi non subiacet, vt in c. h. quis propter necessitatem, de furtis, & c. discipulos, cum simi. de consecr. distinct. v. et in l. pen. ff. de feriis, dicitur, quod militaris disciplina potest die feriata fieri. Et in actu militari debet miles præcedere Doctorem, sed in actu doctoreo indifferenti Doctor debet præcedere militem; quia regens est nobilius recto. l. iubemus, in fine, C. de Episco. & cleri. sed leges regunt ministerium militare, l. leges, C. de legi. & vide Marti. in tractatu de Dignitate, in vj. volum. fol. 69.

DE REVOCATIONE BELL.

Cap. XLIII.

S V M M A R I V M.

1. Vtrum habens iustum bellum teneatur à bello desistere, cum ab hoste in quo offeratur satisfactio.
2. Belli finis est pax, & vniuersa tranquillitas.

3. He

- 3 Habens iustam belandi causam hostium suorum index efficitur.
- 4 Commodans arma, vel equum ad bellum, si amittantur, an possit agere actione legum iulie repetundarum; limita.
- 5 Preparans exercitum sine iussu superioris incidit in crimen lese maiestatis.
- 6 Ex turpi nulla contrahitur obligatio.
- 7 Tregue diffinitio.
- 8 Iuramentum observandum non est, quando servari non potest sine interitu salutis corporalis, vel spiritualis.
- 9 Tenetur belli dux prædam inter milites suos dividere.
- 10 Dux exercitus in territorio alieno existens cum suo exercitu potest aliquem condemnare.
- 11 Imperatorem, vel Ducem generalem exercitus oportet pluræ, & meliora scire, eorum enim doctrina omnibus prodesse debet.
- 12 Tribunorum officium quod sit.
- 13 Miles dimicandi scientiam habere debet.
- 14 Non debent armigeri per viam transeantes aliquod damnum inferre; & aliter facientes impune offendi possunt.
- 15 Capitula per prædecessorem facta an per successorem servari debeant; remissive.

Et utrum habens iustum bellum teneatur desistere à bello hoste iniquo offerente satisfactionem? dico, quod in hoc distinguamus tria tempora belli secundum Card. sancti Sixti, scilicet principium, medium, & quasi finem: nam in principio belli, hoc est, postquam bellum est indictum, & congregatum, ante tamen conflictum, ex quo vindictæ negotium adhuc est integrum, tenetur princeps admittere satisfactionem, & reuocare bellum. Et ratio est, quia bellare non est voluntatis, sed necessitatis, ut in c. nos li. xxiij. quæst. j. In proposito autem cessat necessitas belli, ex eo, quod offertur satisfactio re adhuc existente integra: nam finis belli est conseruatio sui ipsius, & bonorum; & suscipienda bella sunt quidem ob eam causam, ut sine iniuria in pace viuatur: tunc cum finis belli sit pax, &

& tranquillitas vniuersi, vt in c. noli, xxij. q. j. nam aliter princeps debet esse pacificus, quantum in se est, vt in cap. verba, xj. q. iij. Sed esto sanus lector, & intellige de satisfactione plena, hoc est, non solum iniuriæ, seu rerum, sed sumptuum, & damnorum. Nam postquam semipræliatū est, & mortes hominū hinc inde intercesserunt, non tenetur habens iustū bellum reuocare bellū, propterea quia hostis nunc offert satisfacere: & ratio est, quia habens iustū bellū gerit personam iudicis criminaliter procedentis. Et quod gerat personam iudicis, patet ex eo, quod prælium iustum est actus vindicatiuæ iustitiæ, quæ proprie est virtus principis, seu iudicis. non est enim priuata personæ opus vindicare, text. est in c. non frustra, & c. si homicidium, & c. miles, xxij. q. v. & in c. dominus noster, & c. iustum est bellum, xxij. q. iij. vbi dicitur: Iuste bellare est iuste iudicare; scriptum est enim: Mihi vindictam, & ego retribuam, dicit dominus. quod verò criminaliter procedat, patet ex eo, quod procedit ad cædes, ad seruitutem personarum, & damnum rerum. Per hæc omnia iustum bellum infert; quamuis hodie à seruitute inter Christianos abstinatur de consuetudine, cui standum est, vt dixi allegando Barto. in l. hostes, de capti. & post. reuer. Manifestatur quoque idem, quod habens iustum bellum non est pars, sed ipsa ratio, & necessitate ad bellum efficitur iudex hostium suorum, vt in d. c. iustum est bellum, & c. dominus noster, xxij. q. ij. ex eo, quod eadem ratione potest princeps in perturbatores suæ Reipublicæ intraneos, & extraneos vt gladio propria autoritate, scilicet ex ratione perfecta Reipublicæ: non enim est perfecta Respublica, cui deest potestas vindicatiua, iustitia mediante, siue contra perturbatores Reipublicæ intrinsecos, siue extrinsecos. Et nisi sic esset, cum par in parem non habeat imperium, bella omnia iniusta essent, nisi defensiva. Qui igitur habet iustum bellum, gerit personam iudicis procedentis secundum vindicatiuam iustitiam aduersus extraneos perturbatores Reipublicæ, & in medio belli iam effectus est dominus causæ, non existente amplius integro negotio vindictæ, & potest, nisi misericordia vti velit, persequi bellū, &

& vindicatiuam exercere iustitiam gladio bellico. Sibi autem hostis imputet, quod reduxit se ad eum statum, in quo iustitia vindicatiua potest ab alienis contra se exerceri: fuit enim in potestate sua offerre satisfactionem. † Et quod habens iustam causam bellandi, efficiatur iudex hostium suorum, tex. est in d. c. iustum est bellum, & c. dominus noster, xxij. q. ij. Et sic pater, quod ex arbitrio principis iustè bellantis pendet continuatio belli, cum bellum est quasi in fine, licet offerant satisfacere. Et si princeps non habet copiam superioris, potest preparare bellum contra subditos suos inobedientes, & contra alios, l. si alius, §. bellissimè, ff. quod vi aut clam. facit tex. in l. ait prætor, §. si debitorem, ff. quæ in frau. credi. Sed mouentes guerram tenentur de omnibus malis, quæ exinde sequuntur, nisi guerra fuerit licita: quia qui causam mali dat, & c. quando causa est coniuncta damno; secus si causa esset multum remota, l. si mulier, ff. rerum amota. & per Bald. in c. sicut, de testif. Et si mouens iustum bellum conduxerit milites pretio, ut hodie faciunt principes; si miles amiserit equos, & arma, non tenetur princeps emendare, ita Inno. in c. sicut, ij. de iureiuran. & Anton. in c. olim, de restit. spol. vide etiam Barto. in l. j. C. de re mili. & Bald. in l. fin. C. de condi. inser. & videbis longam, & optimam distinctionem Salyceti in l. quoniam, C. ad leg. Iul. de vi. pub. in viij. colum. in libro meo. † Sed commodatarius, qui commodat equum, vel arma ad bellum, si amittantur, non cõpetit ei actio ad ea repetenda. Et hoc erit eadem ratione; quia non excessit fines contractus; nec conductor tenetur locatori, quia locator debet esse contentus mercede sua, dummodo conductor non commiserit dolum, vel culpam; commodatarius etiã non tenetur nisi de dolo, & lata culpa, vel leui, & leuissima, de quo vide Inno. in d. c. sicut. & latè per Anton. de Butr. in d. c. olim, de restit. spo. Et si alicui fit guerra iniusta, amici eius etiam non vocati possunt eum iuuare. Bal. in c. ad Apostolicæ, de re iudic. vide Barto. in l. prohibitum, de iur. fisci, lib. x. & in l. vt vim, de iusti. & iure. Sed quando bellum est iniustum, inferens tenetur ad restitutionem omnium damnorum illatorum, c. in nostra, de re iudi. Innocen.

in c. fin. quod met. cau. Bald. in l. ij. C. de senten. quæ pro eo, quod inte. Sed si aliquis accesserit ad bellum non vocatus, animo obligandi principem, aget neg. gest. l. sed an ultro. ff. de neg. gest. & quod vtiliter est gestum nomine alicuius, quis cogitur habere ratum. ita Bart. notanter in l. Pomponius, ff. de neg. gest. Quid de accedentibus propter gloriam consequendam, quia non accedit animo gerendi negotia aliena, immo propria, licet in vim consequentis alterius negotia gerat? nulla actio tali competit. ita Ioan. de Lign. in tractatu suo de bello, argum. glo. in l. si finita. §. suam. ff. de dam. infect. Idem, si gessisset aliquid ex necessitate, ut concludit Barto. in l. cotem, §. fina. in fin. ff. de pub. & in l. damni, §. ij. ff. de dam. infect. & est glo. in l. supra iter, §. Cassius, ff. de aqua plu. arcen. De his, qui accedunt animo prædandi, non est dubium, quin talibus non competit actio: cum super facto turpi nulla inducatur obligatio, ff. de verbo. oblig. l. veluti, & l. generaliter, & l. si plagi. Aduertendum tamen est, quod si aliquis præparauit exercitum sine iussu superioris, incidit in crimen læsæ maiestatis. Bart. in l. ij. ff. ad leg. Jul. maiest. Et duellum est de iure prohibitum, c. porro. & ibi glo. de pug. in du. el. Sed si tempore guerra aliquis in se suscepit custodiam, & castrum, videtur in se suscipere casum fortuitum, etiam si per vim auferatur, & hoc ex natura eius, quod in se suscipit; quia custodiam tempore guerra suscepit. tene menti secundum Paul. in l. ea quidem, C. commod. Et Barto. in l. si quis, ff. locat. dicit; Valet pactum, quod quis tenetur de casu fortuito. Et dominus, qui concessit castrum in feudum, potest ponere custodes in dicto castro tempore guerra, domino castri inuito. text. in l. sicut legatum, §. dominus, ff. de usu, & habi. Ange. in authen. nunc autem, de litigio. quod est notandum. Et non licet facere noua castra, neque incastellare vetera. de quo vide Innoc. in c. Pisanis, de resti. spo. & Barto. in l. ex hoc iure, ff. de iustu. & iure. Et ecclesia non potest incastellari ad aliquem defendendum. Archid. in c. sanctorum patrum, x. q. j. sed ad defensionem bonorum, & eorum, qui in casu licito ad eam confugiunt, incastellari potest. argum. de immuni. ecclesie.

ed in ecclesia. Sed vocatus ad bellum iniustum non habet actionem mandati: † quia ex re turpi non contrahitur obligatio, insti. man. §. illud quoque, ff. mandati. l. si vero non remunerandi. §. rescripti, l. si mandauero, §. qui eadem. & Anton. and. c. olim, de restit. spo. Vocati autem ad iustum bellum actionem mandati habent contra vocantem, nisi causa pietatis, vel humanitatis, siue parentelæ hoc fecerint, ff. de neg. gest. l. Ne fennius, c. non inferenda, xxij. q. iij. & c. seq. & vide Inno. in c. sicut. & latè per Anton. in d. c. olim, de restit. spo. Sed milites conducti pretio non habent actionem mandati, vt superius dixi. Sed si vocati ad iustum bellum accesserint, animo obligandi principem, dic, vt dixi.

† Quia multoties inter principes exercituum tractatur de tregua, aliqua de securitate treguæ dicemus. Est Tregua securitas personis, & rebus ad tempus prestita discordia nondum finita, vt in l. non dubito, & l. postliminium, §. induciæ, ff. de capti. Et est Tregua conuentionalis, & est Tregua canonica. Conuentionalis dicitur, de qua tractamus, quæ ex conuentione recipit formam, sicut contractus quilibet, ff. de positi, l. prima, §. si conueniat, & ff. de regu. iu. l. contractus, & hosti seruanda est, vt in c. noli, xxij. q. j. Inno. xxij. q. iij. quia graue est fidem fallere, ff. de consti. pecu. l. prima. Et si duo Reges habuerunt inter se guerram, & dum faciunt pacem, apponunt pactum, quod liceat alteri se vindicare, vel rumpere fœdera pacis, istud pactum valet in casu, quo esset permissum de iure, Bald. in authen. sacramenta puber. C. si aduer. vendi. in princi. Et an Tregna non sit seruanda non seruanti fidem, nec conuentionem, nec iuramentum. Innoc. in c. peruenit, ij. de iureiur. dicit: Si duo aliquid sibi inuicem iurauerunt, si vnus non seruauit iuramentum, nec alius tenetur seruare. Et de hoc vide etiam Innoc. in c. venerabilem, de elect. vbi dicitur, quod contra tale iuramentum potest quis propria autoritate contrauenire; quia in eo, quod necessario defenditur, non est necessaria superioris autoritas, vt ff. de lega. iij. l. fideicommissa, §. si quis illicitè. Itaque si duo Reges habuerunt inter se guerram, & inter

se fecerunt conventionem treguæ iuramento interveniente, & unus fregisset treguam, non tenetur alter servare, quia frangenti fidem fides frangatur eidem, l. j. in fin. ff. de loco pub. & frustra sibi fidem quis postulat ab eo servari, cui fidem à se prestitam servare recusat, ut in reg. frustra, de reg. iur. in vj. Et est unus casus, in quo licitum est sibi ipsi propria autoritate remittere iuramentum, ut per Innoc. in d. c. venerabilem, de electio. præcipuè si observatio iuramenti tenderet in detrimentum Christianorum, & pacis universalis; quia iuramentum non est observandum, cum possit vergere in perditionem vitæ corporalis alicuius privati, quanto magis in perditionem multorum, ut xxij. q. iij. c. j. cum quatuor sequen. Et pietas fuit, quod David Nabal sicut iurauerat, non occiderit: & licet à principio iuramentum esset illicitum, & non vitiosum in natura sui; ex causis tamen extraneis fidem promissam servari prohibetur. ita Ambro. in libro de officiis, cuius verba sunt canonizata in c. fin. xxij. quest. iij. & Panor. in c. si vero, de iure iuran. Itaque est conclusio vera, quod iuramentum non est observandum, quando non potest servari sine interitu salutis corporalis, vel spiritualis. Sed Dux belli, qui hodie appellatur generalis, non potest facere pacem cum inimicis, nec treguam, vel inducias, ut per las. in l. conventionum, ff. de pact. nisi tales induciæ fierent ob necessitatem belli, puta ut cadauera sepeliantur, & dicunt etiam docto. in c. j. de tregua & pace, & in c. cum olim, de restit. spoli. sed limitat las. in d. l. conventionum, nisi talis capitaneus esset etiam locum tenens principis, cum omnia possit, sicut ipse princeps, secundum Bart. in l. j. §. à præfecto, ff. de lega. iij. in l. j. post glo. ibi. C. de offic. eius, qui vicem alter. gerit. ponit Alexand. ad aliud propositum in rubr. ff. de offic. eius. Sed de consuetudine generali, quæ communiter viget in toto orbe, capitaneus generalis, etiam si sit locum tenens principis, non excedit fines instructionum suarum, & mandati inconsulto principe, & omnia, quæ facit, vel donat, sunt ad beneplacitum principis. Et t. dux belli debet prædam dividere inter milites suos, c. dicat aliquis, xxij. q. v. c. ius militare, j. distin. Sed

Sed non potest donare castella, vel possessiones prædatis in bello, quia sunt superioris bellum mouentis, ita Anton. de Butr. in c. olim, de restit. spo. Alex. post Barto. in l. fin. ff. de capti. Sed ciuitates captæ ab hostibus non efficiuntur seruæ hostium, sed subditæ, quoad iurisdictionem, Barto. in l. diuus, ff. de iure fisci. Bal. in rubri. de treg. & pac. in fi. vbi dicit, quod retinent bona, & habent testamenti factionem. & Bart. & Bald. allegant Iaco. de Beluifo in authen. de hære. & fisci. in ij. colum. Sed Iacobus de Beluifo dicit, quod aut captæ est personarum generalitas, aut id in particulari accidit: primo casu, si desinant esse rebelles, recipiunt antiquam libertatem; secundo casu semper remanent serui. † Et Dux exercitus potest condemnare aliquem in territorio alieno, in quo residet cum exercitu, ita Bal. in l. ij. ff. de offi. præf. facit text. in Clemen. j. de foro compet. ratio affirmatiua est, quia videtur esse cum vniuersitate; cum vniuersitas non minus inhæreat iurisdictioni, quam fundus. quod est notandum. Et ratio est, quia tunc non dicitur esse extra suum territorium: dicitur autem territorium à potestate terrendi, l. pupillus, §. territorium, ff. de verbo. signifi. & intellige, quando accessit extra territorium pro vindicanda iniuria commissâ, & sic indicendo iustum bellum; ideo (vt dixi) non dicitur extra territorium. Et si capitaneus generalis facit saluum conductum ad eundem, dicitur etiam concedere ad redeundem. Barto. in l. vt mur, ff. de sepul. viola. & vide Barto. in l. j. ad leg. Iul. maiesta. Et de materia salui conductus vid. Ioan. de Imo, in l. is qui reus, ff. de pub. iud. † Ideo nullus est, quem oporteat plura, vel meliora scire, quam Imperatorem, vel ducem generalem exercitus, cuius doctrina debet omnibus prodesse subiectis, & debet exire, & intrare ante omnes. Et officium regentis exercitum non tantum in danda, sed etiam in obseruanda disciplina consistit, l. officium, ff. de re militari. & ibi dicitur. † Officium tribunorum est, vel eorum, qui exercitui præsunt, milites in castris continere, & ad exercitationem perducere, clauas portarum suscipere, vigilas interdum circuire, frumentationibus comilitonum interesse, frumentum probare, fraudem men-

furā coercere, delicta castigare, principijs frequenter interesse. i. cum milites assumuntur. Et princeps exercituum debet milites valetudinosos inspicere, & debet educere, vel introducere exercitum: itaque non debet esse ultimus ad labores, sed primus, ut legitur Numeri c. xxvij. Et ad ducem belli pertinet removere ineptos ad bellandum; & remouendi sunt pauidi, & formidolosi, quia pauci pauidi faciunt alios timere, & fuga eorum dissipat, & deordinat aciem. Item antiquitus remouebantur, qui edificauerant domos nouas, & qui plantauerant vineas, & non comederant de fructibus earum: & etiam erant remouendi illi praelio, qui desponsauerant uxores, nondum tamen adhuc eas cognouerant per matrimonij consummationem, ita Nicolaus de Lira in cap. xx. Deuteron. Et Dux exercitus debet eligere viros ad pugnandum, & egressus pugnare contra inimicos, & non expectare ut inimici veniant, exemplo Moysis, ut legitur Exodi cap. xviij, ubi Iosue pugnauit contra Amalech. Et tempore expeditionis nec militi comitum dare. i. licentiam recedendi non concedat, d. l. officium. & in l. prima, de comitatu, libro xij.

33 † Et miles scientiam dimicandi debet habere, in exercitatus quippe miles non bene pugnabit: & Cassiodorus dicit; Etiam ferocium militum corda longa pace vilescent, & terribilis est hominibus conflictus, si non sit assiduus. Et ars bellandi si non praeludatur, cum fuerit necessaria, non habetur. discat ergo miles in ocio, quid agere debeat in bello: nam pro tironibus habendi sunt, qui longo tempore militare desueuerunt, dixitque lex ciuilis, quod officium tribuni militum est ipsos ad exercitationem producere, ff. de re mili. l. officium, §. j. & de officio praef. praet. Aphrica, l. ij. §. sit & frequens. & Tullius in liij. Rhetor. dicit: Milites debent esse exercitati, ut utiles sint, in athen. neque miles, neque scederatus, in princ. colum. viij. & facit l. qui cum vno, ff. de re milita. legitur etiam in libro Iudith: Vocetis maiores natu, & Duces bellorum. Ea itaque virtus bellica dici potest, cui comes sit prouidentia: nam sine consilio fortitudinem temeritatem videri. Et de materia singularis certaminis vid. Paridem de Puteo

In tractatu suo in volumine sexto tractatum, fol. 113. Et aduerte in materia tregue, quod si à principe, vel duce bel-
li armigeris datur passus per suam ciuitatem, armigeri 14
debent transire per viam rectam, non dantes per viam da-
mnum; aliàs impunè possunt inuadi, & offendi, ita Ange.
in l. qui sella. ff. de ser. vrba. præd. Et aduerte, quod pax,
vel tregua facta à principibus ligat etiam cohærentes, tex.
est sing. in c. j. de postula. præla. & Ioan. And. in c. ad Apo-
stolica, de re iudic. in vj. quod est verum secundum do-
cto. in l. quæ religioſis, ff. de rei vendi. siue expresse fiat
mentio de adhærentibus, siue non: quia etiam de ipsis
actum videtur. Sed tutius est iudicio meo in hodiernis
temporibus, vt omnia exprimantur; & vtinam in expres-
sis pacta, & iuramenta seruentur. Et de hoc videbis Ale-
xand. in l. si conuenerit, §. si nuda, ff. de pigno. actio. Et si
nita tregua, bellum si est iustum, exerceri potest, sine a-
lia diffidatione, vt in c. sequenti dicitur. Et si Capitaneo
gentis armorum fuit concessus transitus, intelligitur, vt
ciuili modo transeat non deuastando fructus, Ange. in
finu. de seruitutibus; sed nulla fides, pietasque viris, qui
castra sequuntur. † Et capitula pacis an debeant seruari 15
per successorem, vide Bal. in l. digna vox, C. de legi. & dic,
quod pacta, quæ fierent hodie inter Regem Francia, &
Hispaniarum, debet seruari per successorem, vt per Bal. in
d. l. digna vox, C. de legibus.

DE DIFFIDATIONE.

Cap. XLV.

SUMMARIUM.

- 1 Diffidatio, & diffidare quid sit, & in quo differat, & nu. 4. et 5.
- 2 Ad hoc vt bellum licuum dicatur inter Christianos, prius requi-
renda est diffidatio. & num. 3.
- 6 Pirata hostibus fidei, & Principis equiparatur.
- 7 Fides promissa frangenda non est, etiam morte interueniente.

Diffidatio quia debet præcedere bellum, ali-
qua de diffidatione dicamus. † Et diffidatio
est quodammodo initium belli, quæ fieri de-
bet antequam Christianus Christianum
offens